

**СУТЬ ТА СТРУКТУРА ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ
НА ЗАНЯТТЯХ З ТЕХНОЛОГІЇ ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА
THE ESSENCE AND STRUCTURE OF THE PUPILS' PROJECT ACTIVITY
DURING THE CLASSES OF CLOTHING MAKING TECHNOLOGY**

Газука Тетяна Анатоліївна

Gazuka Tetiana

Ключові слова: діяльність, метод проектів, проектування, проектна діяльність.

Key words: activity, method of projects, designing, project activity.

Анотація: у статті розглядається суть поняття діяльності, уточнюється структура проектної діяльності, розкривається зміст діяльності учня та вчителя при організації занять на проектно-технологічній основі.

Summary. The article considers the notion of activity and defines the structure of project activity. It outlines the peculiarities of pupil's and teacher's activities in technological projects oriented class work.

На сучасному етапі розвитку нових навчальних технологій все більше в освіті утверджується проєктивна особистісно зорієнтована педагогіка, покликана створити умови для інноваційного розвитку дитини, перетворити зміст, способи, середовище освіти і принципово змінити діяльність учня і учителя.

Реалізація новоствореної програми з трудового навчання учнів передбачає послідовне включення учнів в усі етапи цілісного процесу проектування і виготовлення виробів. Структура змісту навчання забезпечує залучення учнів не лише до практичної технологічної діяльності, а й до проєктної і дослідницької [8].

Організувати проектно-технологічну діяльність учителя і учня – значить упорядкувати її в цілісну систему з чітко визначеними характеристиками, логічною структурою і процесом її здійснення.

Діяльність – цілеспрямована активність людини. Важливість діяльності у формуванні особистості підтверджує широковідомий вислів В.О. Сухомлинського: «Розум кожної дитини лежить на кінчиках пальців».

У психолого-педагогічній літературі чимало робіт присвячено проблемі природи і структури діяльності людини. Провідне місце займають розробки Г.С. Костюка, О.М. Леонтьєва, Н.О. Менчинської С.Л. Рубінштейна, А.О. Смирнова, Б.М. Теплова та ін. В дослідженнях Д.Б. Ельконіна, О.П. Усової з'ясовано своєрідність ігрової діяльності. Навчальна діяльність стала об'єктом багатьох досліджень на різних етапах її розвитку (Л.А. Венгер, О.В. Запорожець, В.П. Зінченко). Філософське обґрунтування поняття діяльності висвітлено в працях М.С. Кагана, Л.П. Буєвої, В.П. Іванова.

Кожна діяльність людини спрямована на досягнення певної мети і продиктована певними її потребами й інтересами. Діяльність – важливіша форма прояву життя людини, його активного відношення до оточуючої дійсності. До діяльності людину спонукають різні потреби, які відображуються в її свідомості у вигляді образів відповідних їм об'єктів, які ведуть до задоволення цих потреб. Наявність цілі додає діяльності певну спрямованість. Віддалена ціль діяльності конкретизується в ряді більш близьких цілей, які є ступенями до її досягнення. Від характеру мотивації діяльності у більшій мірі залежить наполегливість у її виконанні і тим самим успіх в досягненні цілі. Мотиви і цілі діяльності залежать від суспільних умов життя людини та рівня його індивідуального розвитку.

Основним видом діяльності людини є його фізична та розумова праця. Фізична продуктивна праця направлена на створення матеріальних цінностей, які необхідні для життя суспільства. Розумова праця направлена на вивчення дійсності, на створення наукових теорій, літературних, художніх, та інших духовних цінностей. У вихованні молодого покоління важливу роль відіграє

поєднання навчання з продуктивною працею [6].

Важливий вид діяльності – навчання, до якого ми відносимо проектну діяльність учнів з технології виготовлення швейних виробів, яка є своєрідною діяльністю, направленою на засвоєння ними життєво необхідних знань, умінь і навичок на формування технічно, технологічно освіченої особистості підготовленої до життя і майбутньої трудової діяльності [8].

Проектна діяльність базується на застосуванні методу проектів в навчанні. Велике значення для розробки теоретичних основ проектної діяльності мають праці таких науковців в Україні, як: О.Коберник, О.Пехота, В.Сидоренко, С.Ящук; в Росії – В.Гузєєв, Е.Полат, Н.Пахомова. Дослідження свідчать, що основою проектної діяльності учнів є розвиток у них пізнавальних навичок, критичного мислення, вміння самостійно конструювати власні знання й орієнтуватися в інформаційному просторі.

Для методу проектів характерним є практичний ухил навчання. Зв'язок з життям учнів в цілому, є повна і органічна узгодженість навчання з навколишнім життям а також з різноманітними інтересами.

Проектом називають реалістичний задум про бажане майбутнє. Проектний задум містить в собі раціональне обґрунтування і конкретний спосіб (технологію) свого практичного втілення в життя, тобто отримати, виготовити, створити, побудувати або сконструювати те, чого ми потребуємо і чого поки що не вміємо, але зможемо мати, якщо прикладемо належні розумові та фізичні зусилля.

Проектування є процес розробки такого роду задуму і його фіксації в зовнішньовираженій знаковій формі – буквено-цифровому тексті, графічному зображенні, об'ємному макеті, діючій моделі, виробі тощо [7].

Проектування – це пошук науково обґрунтованих, техніко здійснених і екологічно доцільних інженерних рішень, метою якого є створення проекту розроблюваного об'єкта.

Під навчальним проектом розуміють самостійну творчу роботу учнів, яка виконана від ідеї до її впровадження в життя під контролем і при

консультуванні вчителя. При цьому важливо, щоб тема проекту відповідала можливостям та нахилам школяра, а отриманий результат виявився практично необхідним [1].

Раціональне поєднання творчої і виконавської трудової діяльності учнів в процесі виготовлення проектів, сприяє розвитку їх творчої самостійності і ініціативи, є дійсним чинником у формуванні у них стійкого інтересу до творення нового. Метод творчого проекту дозволяє розвивати основні види мислення, здатності, дає можливість відчути себе творцем при виготовленні виробу.

Проектування у виготовленні виробів як метод розвитку творчості полягає в тому, що воно розширює і заглиблює знання, розвиває ініціативу, творчість, розширює кругозір, сприяє не тільки зміцненню придбаних на уроках технологічних знань, умінь і навичок, але й застосуванню їх в різних видах практичної діяльності у виготовленні виробів з урахуванням економічної, екологічної і підприємницької доцільності.

Творчий розвиток сприяє творчому процесу, пов'язаному з обґрунтуванням ідеї і конструюванням об'єкту. Успішний пошук оптимального варіанту рішення поставленої задачі дозволяє уникнути непродуктивних дій, що здійснюються по методу проб і помилок. Робота над проектом залучає учнів до праці, освоюється досвід трудової взаємодії на основі включення в різні види творчої діяльності, формується відношення до праці як до життєвої цінності, виховується професійна культура. Рішення задач, які містять пошукові, творчі елементи, формує інтерес до пізнання суб'єктивного нового в технології, спонукає шукати і вивчати необхідний теоретичний матеріал для поглиблення і розширення знань з даного питання [9].

Проектна діяльність заснована на більш глибокій організації процесу навчання учнів. В результаті проектної діяльності повніше забезпечуються сучасні вимоги до розвитку особистості учнів, враховуються їх індивідуальні інтереси і здібності, виконуються і засвоюються ними не лише конкретні трудові дії, але і в системі вирішуються різноманітні конструкторсько-

технологічні і технічні задачі [2].

Будь-яка діяльність взагалі і проектна зокрема має дві групи структурних елементів: організаційну і соціально-психологічну. До організаційної структури діяльності входять такі структурні елементи: суб'єкт, процес, предмет, умови і продукт діяльності. Загальна соціально-психологічна структура, що відображається у схемі: мета – мотив – спосіб – результат, може бути використана для характеристики будь-якої діяльності (Рис.1).

З огляду на сказане, структура навчальної діяльності уточнює структуру, характерну для будь-якої діяльності, зокрема і проектно-технологічної [5].

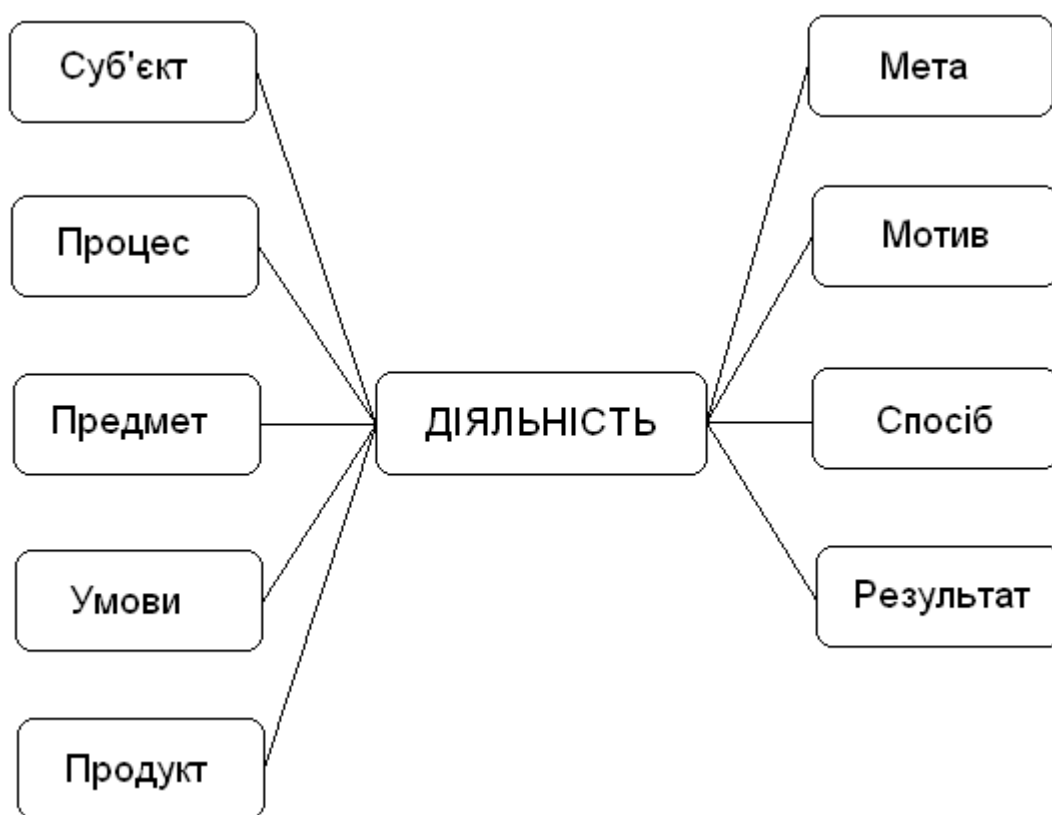

Рис.1. Складові діяльності

Отже, структура проектної діяльності на заняттях з технології швейного виробництва містить у собі ціль, мотиви, функції, зміст, внутрішні і зовнішні умови, методи, засоби, предмет результат та етапи виконання проектно-технологічної діяльності.

Метою проектної діяльності школярів є створення учнями навчального творчого проекту.

В якості мотивів проектної діяльності школярів виступають соціальні й

особистісні потреби в матеріальних і духовних цінностях.

Проектна діяльність виконує творчу, перетворюючу, дослідницьку, економічну, технологічну функції.

Зміст проектної діяльності складає проведення дослідницьких підготовчих операцій, конструювання майбутнього виробу, практичне виготовлення виробу, оцінку і захист об'єкта діяльності.

Психологічна структура проектно-технологічної діяльності являє собою взаємозв'язок внутрішніх і зовнішніх умов на основі психологічних механізмів.

Результатом проектної діяльності на заняттях з технології швейного виробництва є визначений виріб і розвиток особистості школяра, а також і його розвиток творчого потенціалу.

У проектній діяльності використовуються різноманітні методи: вербальні і невербальні, механічні, хімічні, біологічні, енергетичні, інформаційні й ін.

Засобами здійснення проектно-технологічної діяльності є використання різних інструментів, пристосувань, машин механізмів, автоматичних пристроїв та ін.

Предметом діяльності називається те, з чим людина має справу, на що вона спрямована. Це можуть бути речовини, матеріали, інформація, енергія, живі істоти, люди [3].

Можливі етапи розробки проекту на заняттях з технології швейного виробництва.

1. Технічне завдання – вихідний документ для проектування виробу. Технічне завдання містить техніко-економічне обґрунтування розробки; у технічному завданні вказуються призначення об'єкта, галузь його застосування, термін експлуатації (застосування) та ін.

2. Технічна пропозиція – відповідь проектувальника на задачі, вимоги і обмеження, визначені у технічному завданні щодо можливості їх реалізації у повному обсязі.

3. Ескізний проект виробу – це сукупність проектно-конструкторських

документів, які містять принципові конструктивні рішення, що дають загальне уявлення про зовнішній вигляд та будову виробу.

4. Технічний проект – це сукупність проектно-конструкторської документації, що містить усі необхідні дані для розробки робочої конструкторської документації. Технічний проект дає повне уявлення про будову виробу. Обов'язковими документами для технічного проекту є креслення конструкції виробу, відомість технічного проекту і пояснювальна записка.

5. Розробка робочої документації – проектна стадія, на якій розробляються робочі лекала та деталі крою, необхідні для виготовлення виробу. При розробці робочої документації здійснюються:

- розробка робочих лекал;
- карта витрат матеріалу;
- технічне розмноження лекал;
- розрахунок собівартості і ціни виробу.

Наявність усіх проектних стадій не є обов'язковою. Нерідко окремі стадії розробки об'єднуються. Для простих виробів одиничного виробництва розробка може зводитись до однієї стадії.

Приоритетною педагогічною задачею в процесі навчання є не репродуктивне – строго послідовне слідування етапів, а озброєння учнів цілісною культурою організації проектної діяльності, розвиток у них здібностей до генерації ідей, їх аналізу, самостійному прийняттю рішень, формуванню своєї думки, позиції, взаємодії і діалогу в процесі вирішення спільних задач [2].

Педагог допомагає виконувати проект і консультує дітей, виконуючи функцію загального керівництва, він повинен виконувати роль творчого керівника, а не керівника-контролера.

Таким чином, педагог приймає участь в творчій і проектній діяльності дітей в двох функціях:

- стає натхненником, ініціатором їх самоосвіти, самореалізації, генератором творчих ідей, прагнучи навчити бачити їх навчальний зміст будь-

якої діяльності, підтримувати їх пізнавальні інтереси. Він проектує навчання як простір успішного розвитку і саморозвитку кожної дитини. Мета педагога – створити для кожного успішну навчальну ситуацію, підтримати розвиток універсальних умінь дітей в їх творчій діяльності, забезпечити їх саморозвиток, індивідуальний успіх і особисту зацікавленість в навчанні;

- як професіонал він буде власну творчу і проектну професійну діяльність, мета якої – знайти адекватні педагогічні засоби, методи, способи і форми для підвищення якості навчання учнів, домагаючись не формальної успішності, а реальної освіченості дітей, що виявляється змістовністю і рівнем їх творчої проектно-діяльності. Вчитель повинен забезпечити педагогічний супровід взаємодії, творче спілкування з дітьми [4].

Організація роботи учнів і вчителя на таких засадах потребує спеціальної загальнопедагогічної та методичної підготовки майбутнього вчителя трудового навчання, на що й будуть націлені наші подальші дослідження.

Література:

1. Крылов А.Б. Проектирование в технологии // Школа и производство. – 2002. – №1. – С.5-9.
2. Леонтьева М.Р. Об использовании метода проектов в образовательной области «Технология» // Школа и производство. – 2000. – №6. – С. 6-7.
3. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках обслуговуючої праці: Навч.метод.посібник / Бербер В.В, Дубова Н.В., Коберник О.М та інші: За заг. ред. О.М. Коберника. – Умань, 2003. – 92с.
4. Крылова Н. Проектная деятельность школьника и педагога // Народное образование. – 2005. – №7. – С. 103 - 110.
5. Онищук Л. Організація проектно-технологічної діяльності вчителя і учня \\ Рідна школа. – 2005. – №3. – С. 14-16.
6. Педагогический словарь. – Т.1. – М.: Издательство академии педагогических наук, 1960. – 774 с.
7. Переверзев Л.Б Проектный подход и требования к учителю // Школа и производство. – 2002. – №1. – С.14-16.
8. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання 5-12 класи. – К.: ВТФ „Перун”, 2005. – 255 с.
9. <http://old.prosv.ru/metod/chernyacova/7.html>